

er naturligvis et meget vanskeligt Arbejde, det kan aldrig gøres nøjagtigt. Jeg har alligevel faaet et temmelig klart Billede af, hvorledes disse Love ville virke. Jeg skal fremsætte det med faa Ord. De ville virke saaledes, at Landarbejderne hverken ville tabe eller vinde, Landhaandværkerne ville faa et Skattepaalæg af en halv eller hel Snes Kroner, Husmændene ville faa en Skattelettelse af et Par Kroner, allerhøjest en halv Snes Kroner, Gaardmændene ville gennemgaaende faa en Skattelettelse af et halvt Hundrede Kroner, Proprietærerne gennemgaaende en Skattelettelse af nogle Hundrede Kroner, og Godsejerne gennemgaaende af nogle Tusende Kroner. Det er ogsaa en stigende Skala, jeg synes bare, den gaar i den gale Retning. Hvormed begrundes nu disse Love? Man har villet begrunde dem med, at Landbruget befinder sig i en Nødstilstand. Saaledes forsøgte f. Eks. den nuværende Finansminister i Fjor ved Skattelovens 1ste Behandling at begrunde denne store Skattelettelse for Landejendomsbesidderne. Men denne Begrundelse blev meget energisk afvist fra flere Agrarers Side her i Salen, og jeg tror ogsaa med Rette, at Agrarerne ville vende sig mod en saadan Begrundelse, at det er en Slags Nødskilling, der kastes til dem, en Slags Almisser, der gives dem paa Grund af den særlige Nødstilstand, der findes i Landbruget. Jeg tror, Agrarerne ville være de første til at protestere imod en sandan Begrundelse. Dertil kommer, at den i Øjeblikket slet ikke holder Stik. Stillingen er jo i Øjeblikket den, at der nærmest er opadgaaende Konjunkturer i Landbruget og nedadgaaende Konjunkturer i Industrien. De ærede Medlemmer have sikkert med samme Interesse som jeg studeret et lille Skrift fra Statistisk Bureau, som vi have faaet omdelt i dette Efteraar, om Salg af Landejendomme i Danmark fra 1895—99. Man vil se, at dette lille, statistiske Værk giver et forholdsvis lyst Billede af Landbrugets Stilling for Tiden, Det viser sig, at Landejendomspriserne atter ere opadgaaende og have været det siden 1898; det viser sig, at Prioritetsgælden er stillestaaende, den stiger ikke længere. Det er et forholdsvis lyst Billede, man faar af Landbrugets Stilling for Øjeblikket ved at gennemgaa dette lille, statistiske Hæfte. Derimod vil det være Dem alle bekendt, at Byerne for Tiden hærges af en voldsom Krise. Krisen begyndte for over 1 Aar siden i Udlandet, i Tyskland, og senere forplantede den sig op gennem Skandinavien, raser for Tiden med en be-

tydelig Magt her i Landet og gør Tusinder og atter Tusinder af Industriens Arbejdere brødløse. At begrunde en saa uhyre Skattelettelse, hvorom der her er Tale, med Landbrugets Nødstilstand og Byerhvervenes Blomstring, vil altsaa ikke lade sig gøre. Det ville ikke en Gang Agrarerne, som jeg har nævnt, gaa ind paa, men det vil heller ikke lade sig gøre med de virkelige Forhold for Øje nu for Tiden. Men saa paaberaaber man sig Retfærdighedskrav, og det, indrømmer jeg, lader sig bedre høre. Men jeg skal kun dertil gøre den Bemærkning, at naar man, for at begrunde Hartkornsskatternes Afløsning, paaberaaber sig Retfærdigheden, maa man ikke glemme, at der er langt større Uretfærdighed til og langt mere uretfærdige Skatter end Hartkornsskatterne. Der er netop de indirekte Skatter, Toldskatterne, som jeg begyndte med at nævne, de ere virkelig i en ganske anderledes Grad trykkende for Befolkningen, de hemme ganske anderledes Samfundsudviklingen, og de hvile særlig med ganske anderledes Vægt paa den fattige Befolkning end Hartkornsskatterne. Man siger: Ja, men Hartkornsskatterne ere stigende. De ere det ikke for Statens Vedkommende, men, siger man, de ere det for de kommunale Skatters Vedkommende, og det er uretfærdigt. Jeg skal indrømme, at jeg og mit Parti ere ganske klare over, at Hartkornsskatterne ikke ere særlig retfærdige, men vi hævde blot, at der er Skatter, der ere langt mere uretfærdige end de. Og man maa ikke glemme, at de kommunale Hartkornsskatters Stigen i en Tid, som for Resten nu ligger en Del Aar tilbage, ikke paa langt nær kan maale sig med de indirekte Skatters, Toldskatternes Stigen. Toldskatterne steg alene i Tiaaret 1889—99 med 13 Mill. Kr., altsaa en ganske uhyre Stigning for disse Skatter, som ere langt anderledes uretfærdige end Hartkornsskatterne nogen Sinde have været. Hvad Hartkornsskatternes Stigning angaar, maa jeg for øvrigt gøre opmærksom paa, at de i de senere Aar ere nedadgaaende. De kommunale Hartkornsskatter gik i 1893—98 for Sognenes Vedkommende ned med omtrent 1 Mill. Kr. og for Amternes Vedkommende med omtrent $\frac{1}{2}$ Million — det er de sidste Tal, der foreligge fra Statistisk Aarbog; altsaa, der var en bestemt Nedgang ogsaa i de kommunale og amtskommunale Hartkornsskatter. Der er Fasthed i Statsskatterne, saa i den Henseende kan man slet ikke, hvad Retfærdighed angaar, sammenligne Hartkornsskatterne med Toldskatterne, disse sidste ere saa langt mere